

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 16 marca 2023 r.

Znak sprawy: DOS.zs.071.1.2023

Sprawę prowadzi: Izabella Wójcik

Telefon: 22 6231670

E-mail: Izabella.Wojcik@minrol.gov.pl

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

Dotyczy: odp. na postulaty wyrażone w piśmie znak: KRIR/MR/1398/2022 ws. zmian do systemu ubezpieczenia społecznego rolników

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na postulaty KRIR w zakresie możliwości wprowadzenia zmian w systemie ubezpieczenia społecznego rolników przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Ad 1. Odnośnie postulatu dotyczącego możliwości wprowadzenia przepisów, które umożliwią ubezpieczenie w rolniczym systemie ubezpieczenia w KRUS osobom ubezpieczonym w powszechnym systemie ubezpieczenia w ZUS i posiadającym gospodarstwo rolne informuję, że tak daleko idące zmiany założeń systemu zarówno rolniczego jak i powszechnego budzą szereg wątpliwości natury prawnej i de facto prowadziłyby do ujednoczenia tych systemów.

Tymczasem proszę zwrócić uwagę, na fakt, że rolnicy jako jedyna grupa społeczno-zawodowa w Polsce, mają własny, odrębny od powszechnego, system ubezpieczenia społecznego, który realizowany jest przez KRUS na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Pozostałe grupy społeczno-zawodowe objęte są powszechnym systemem ubezpieczeń społecznych realizowanym przez ZUS. U podstaw tego podziału leży nie tylko specyfika pracy w gospodarstwie rolnym, ale przede wszystkim sposób finansowania tego systemu z uwagi na znaczenie niższe dochody uzyskiwane z działalności rolniczej niż z innych typów działalności zarobkowej. Rozdzielność unormowań ubezpieczenia społecznego rolników od powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych powoduje, że systemy te rządzą się

odrębnymi regułami i to zarówno co do składek na ubezpieczenie społeczne, jak i w szczególności co do zasady przyznawania, wypłaty i wysokości świadczeń z ubezpieczenia. Między innymi dzięki zachowaniu tej odrębności możliwa jest dotacja z budżetu państwa do Funduszu emerytalno-rentowego, z którego wypłacane są emerytury i renty rolnicze. Należy przy tym pamiętać, że system ubezpieczenia społecznego rolników jest finansowany z budżetu państwa w ok. 90%. Stąd też istotne jest by system ten był „szczelny” i korzystać z niego mogły wyłącznie osoby, dla których działalność rolnicza stanowi jedyne źródło utrzymania. Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników jednocześnie przewiduje wyjątki od tej generalnej zasady (patrz art. 5a i 5b ustawy), ale obwarowane zostały dodatkowymi wymogami, tak by system zachował spójność i przejrzystość.

Mając powyższe na uwadze informuję, że obecnie nie przewiduje się zmian w systemie ubezpieczenia społecznego rolników we wnioskowanym zakresie.

Ad 2. W zakresie możliwości wypłacania zasiłku chorobowego od pierwszego dnia zwolnienia lekarskiego należy zauważyć, że świadczenie to wypłacane jest z ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego, które stanowi samofinansujący się element ubezpieczenia społecznego rolników w ramach Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników (dalej FSUSR). Oznacza to, że składki ubezpieczonych muszą sfinansować wydatki na świadczenia z tego ubezpieczenia. Zgodnie zaś z ustawą i ubezpieczeniu społecznym rolników budżet państwa gwarantuje jedynie wypłaty z ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolników. Zasiłek chorobowy wynosi 20 zł za każdy dzień czasowej niezdolności do pracy trwającej nieprzerwanie co najmniej 30 dni. Świadczenie to wypłaca się za okres czasowej niezdolności do pracy jednak nie dłużej niż 180

dniowego okresu zasiłkowego, jeżeli ubezpieczony jest nadal niezdolny do pracy, zasiłek chorobowy może być przedłużony nawet o dalsze 360 dni, jeżeli ubezpieczony rokuje odzyskanie zdolności do pracy w tym czasie w wyniku leczenia i rehabilitacji. Mimo, że świadczenie to jest stosunkowo niewysokie to jest najbardziej kosztownym świadczeniem dla FSUSR.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że nad równowagą finansową FSUSR czuwa Rada Ubezpieczenia Społecznego Rolników (dalej Rada Rolników) reprezentująca interesy ubezpieczonych i świadczeniobiorców KRUS, która ustala wysokość składek na ubezpieczenie

wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie. Członkowie Rady Rolników stanowiąc o wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie mają decydujący wpływ na wysokość świadczeń z tego ubezpieczenia, w tym na wysokość zasiłku chorobowego. MRiRW ma obowiązek uwzględniać wnioski Rady Rolników i uzgadniać z Radą Rolników projekty ew. zmian, co do wysokości świadczeń, mając na uwadze stan finansów FSUSR. Samofinansowanie się FSUSR wymaga bowiem elastycznego regulowania wysokości świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego.

Na chwilę obecną nie są przewidziane prace nad zmianą zasad wypłaty świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego, nie mniej jednak postulat poddamy głębszej analizie i ocenie.

Ad 3. W kwestii rezygnacji z warunku zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej jako przesłanki do wypłaty części uzupełniającej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wyjaśnić należy, że zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej można dokonać w każdej dozwolonej prawem formie, np. przez wydzierżawienie gospodarstwa rolnego, czy też na podstawie umowy o dożywocie. Nie ma ustawowego obowiązku trwałego wyzbycia się gospodarstwa rolnego przez jego sprzedaż.

Przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przewidują zatem zróżnicowane formy zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, które pozwalają uwzględnić różne potrzeby osób korzystających ze rolniczych świadczeń emerytalno-rentowych.

Warto przy tym pamiętać, że rolnik może po zaprzestaniu prowadzenia działalności rolniczej użytkować grunty rolne, pod warunkiem, że nie stanowią one gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym, a więc ich łączna powierzchnia nie może przekraczać 1 ha lub 1 ha przeliczeniowego.

Rolnik – świadczeniobiorca może zatem sam zdecydować w jaki sposób wykorzysta potencjał posiadanego nadal gospodarstwa rolnego.

Należy ponadto wskazać, że po wejściu w życie przepisów ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, sytuacja rencistów rolnych nie uległa zmianie, gdyż w stosunku do tej grupy świadczeniobiorców nie uległy zmianie przepisy o zawieszeniu wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych.

Przepisy aktualnie obowiązującej ustawy nadal przewidują wyłączenia od zasady zawieszania wypłaty renty rolniczej.¹

Istotnym jest również fakt, że renta rolnicza przysługuje osobom, które są trwale lub okresowo całkowicie niezdolne do pracy.

Postulat w zakresie możliwości poszerzenia rozwiązań prawnych w zakresie rezygnacji z warunku zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej również o rencistów stałych zostanie poddany pogłębionej analizie.

Ad 4. W zakresie umożliwienia rencistom posiadającym ustalone prawo do stałej renty rolniczej bądź renty rodzinnej korzystania z rehabilitacji leczniczej realizowanej przez KRUS należy zauważyć, że z rehabilitacji leczniczej realizowanej przez KRUS mogą korzystać osoby zagrożone całkowitą niezdolnością do pracy w gospodarstwie rolnym, albo uznane okresowo za całkowicie niezdolne do pracy w gospodarstwie rolnym przy czym jednak rokujące odzyskanie tej zdolności w wyniku leczenia i rehabilitacji. Jednakże by być skierowanym na turnusy rehabilitacyjne należy spełnić określone kryteria dotyczące zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Wobec tego na turnusy rehabilitacyjne kierowane są osoby, które spełniają jeden z następujących warunków: podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie, albo podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu na wniosek w pełnym zakresie nieprzerwanie co najmniej 18 miesięcy przed złożeniem wniosku o rehabilitację leczniczą, albo

---

¹ Przykładowo:

- 1) jeżeli rencista jest całkowicie niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy rolniczej albo rolniczej choroby zawodowej, wypłata świadczenia przez okres dwóch lat od tego wypadku albo od zachorowania na tę chorobę ulega zawieszeniu tylko w połowie;
- 2) wypłata ulega zawieszeniu w połowie, jeżeli rencista pobiera okresową rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy, nie dłużej jednak niż przez dwa lata;
- 3) wypłata ulega zawieszeniu w jednej czwartej, jeżeli:
  - a) rencista nie zawarł umowy z następcą stosownie do przepisów rozdziału 7 i nie ma możliwości sprzedaży nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego co najmniej po cenie odpowiadającej ich oszacowaniu według przepisów o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa albo
  - b) trwają czynności zmierzające do wywłaszczenia tych nieruchomości, ich wykupu na cel uzasadniający wywłaszczenie albo do trwałego wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów lub
  - c) nieruchomości te są położone w strefie ochronnej lub na innym obszarze specjalnym, utworzonym na podstawie odrębnych przepisów w związku z wprowadzeniem ograniczeń w użytkowaniu gruntów rolnych albo w celach ochronnych;
- 4) w przypadku gdy rencista prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy, wypłata nie ulega zawieszeniu.

mają ustalone prawo do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy i zachowali zdolność do samodzielnej egzystencji.

Od 2023 r. z rehabilitacji leczniczej realizowanej przez KRUS mogą korzystać również osoby uprawnione do emerytury rolniczej, nie dotyczy to jednak rencistów, którzy mają ustalone prawo do stałej renty rolniczej bądź renty rodzinnej.

Ad 5. Postulat rozszerzenia programu Mama 4+ dla kobiet pobierających emeryturę po opłaceniu składek i po osiągnięciu wieku emerytalnego w postaci dodatku na każde dziecko jest poza właściwością Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Należy zauważyć, że rodzicielskie świadczenie uzupełniające tzw. Mama 4+ jest w szczególności narzędziem pozwalającym uzyskać zabezpieczenie społeczne osobom w tym także z rolniczego systemu zabezpieczenia społecznego, które nie posiadają prawa do emerytury albo ich emerytura jest niższa od najniższej emerytury. Natomiast ewentualne zmiany ustawy o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym leżą w gestii Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Anna Gembicka
sekretarz stanu
/podpisano elektronicznie/

